

Vergaderjaar 2026-2027

**Derde advies Expertgroep Gezondheid IJmond
(Kamerstuk 28089, nr. 377)**

Nr.

**INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK
OVERLEG**

Vastgesteld op 2026

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over haar brief inzake het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond (Kamerstuk 28089, nr. 377).

De vragen en opmerkingen zijn op 17 september 2026 aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat voorgelegd. Bij brief van ... zijn deze door haar beantwoord.

Voorzitter van de commissie,
Huizenga

Adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**Inhoudsopgave**

Inleiding	1
D66-fractie	2
PRO-fractie	3
Partij voor de Dieren-fractie	4

Inleiding

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Rapport Gezondheidsgerichte monitoring als randvoorwaarde voor effectieve maatwerkafspraken Tata Steel Nederland en de beslisnota bij de Kamerbrief Derde advies Expertgroep Gezondheid IJmond.

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond en hebben hier enkele vragen en opmerkingen over voor de staatssecretaris. Deze leden hebben tevens kennisgenomen van de brieven van de Stichting Gezondheidop1 en van de advocaten van de omwonenden, in reactie op dit rapport, de vervolging van Tata en zijn bestuurders door het OM, en verschillende andere stukken. Ook hier hebben deze leden

enkele vragen over.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben kennisgenomen van het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Deze leden brengen in herinnering dat deze expertgroep juist is aangewezen om onafhankelijk te kunnen vaststellen wat 'voldoende' borging van gezondheid in de maatwerkafspraken (MWA) precies betekent. Deze leden hebben hierover de volgende vragen en opmerkingen.

D66-fractie

De leden van de D66-fractie constateren dat de Expertgroep opnieuw, na twee eerdere adviezen, waarschuwt dat besluiten over de MWA dreigen te worden genomen zonder dat de milieueffectrapportage (MER) en de daarop gebaseerde gezondheidseffectrapportage (GER) beschikbaar zijn. Zij vragen de staatssecretaris of zij bereid is te garanderen dat er geen onomkeerbare besluiten over de MWA worden genomen, voordat de GER gereed is en, zo nee, waarom niet. Tevens vragen zij welke stappen worden gezet om de totstandkoming van de GER te versnellen, en op welke termijn de Kamer deze tegemoet kan zien.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Expertgroep constateert dat verschillende aanbevelingen uit eerdere adviezen slechts gedeeltelijk zijn overgenomen in de definitieve Joint Letter of Intent (JLoI), onder meer ten aanzien van het gebruik van de GER als sturingsinstrument, toetsbare gezondheidsdoelen en expliciete bijsturingsmechanismen. Zij vragen de staatssecretaris een puntsgewijze reactie te geven op welke aanbevelingen wel en welke niet zijn overgenomen, en met welke reden. Ook vragen zij of de staatssecretaris bereid is om, zoals de Expertgroep adviseert, gezondheid als toetsbaar en juridisch afdwingbaar criterium in de MWA vast te leggen, in plaats van als beleidsintentie. Zij vragen in dit kader of de staatssecretaris bereid is om de WHO-luchtkwaliteitsrichtlijnen als richtpunt voor de lange termijn in de MWA te verankeren, en af te spreken dat de GER ten minste tweejaarlijks wordt geactualiseerd met een verplichting tot bijsturing, indien de gezondheidswinst achterblijft.

De leden van de D66-fractie vragen voorts hoe het voorzorgbeginsel concreet wordt geborgd, zodat tijdens de bouw- en transitiefase geen verslechtering van blootstelling, hinder of gezondheidsrisico's voor omwonenden optreedt. Zij vragen welke sancties of bijsturingsmaatregelen beschikbaar zijn, indien deze verslechtering zich toch voordoet, en of hiervoor voldoende middelen en capaciteit zijn gereserveerd, ook ten aanzien van bestaande installaties.

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over de door de Expertgroep genoemde tekortkomingen in het huidige meet- en monitoringssysteem, waaronder het ontbreken van

structureel inzicht in ultrafijnstof (UFP), onvoldoende zicht op diffuse emissies en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in woonwijken, en het aan het licht komen van aanzienlijk hogere emissies van onder meer benzeen en chroom-6 dan eerder gerapporteerd. Zij vragen de staatssecretaris of zij de conclusie deelt dat het huidige systeem onvoldoende is toegerust om daadwerkelijke gezondheidseffecten te volgen, en welke consequenties zij hieraan verbindt voor de handhaving richting Tata Steel Nederland (TSN) ten aanzien van de eerder geconstateerde overschrijdingen van vergunningvoorschriften.

De leden van de D66-fractie vragen op welke termijn het RIVM, de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, de GGD Kennemerland/Amsterdam en waar relevant de ILT opdracht krijgen om het meet- en monitoringssysteem te versterken conform de aanbevelingen van de Expertgroep, waaronder de structurele opname van UFP in het meetnet, de uitbreiding met fenceline monitoring en mobiele meetfaciliteiten, en verbeterde geluidsmonitoring gericht op piekgeluiden en de nachtperiode. Zij vragen tevens welke partij verantwoordelijk wordt voor de coördinatie en periodieke evaluatie van dit versterkte systeem.

De leden van de D66-fractie hechten sterk aan transparantie richting omwonenden en benadrukken de noodzaak om een openbaar, onafhankelijk beheerd dashboard te ontwikkelen om de maatschappelijke license to operate te herstellen. Zij vragen de staatssecretaris hoe zij dit advies borgt in de MWA en hoe hierbij wordt voortgebouwd op bestaande initiatieven van de provincie Noord-Holland. Zij vragen in het bijzonder de bevestiging dat een dergelijk dashboard directe toegang tot de onderliggende brondata, zoals Enose-data en het geluidsmonitoringssysteem van TSN, niet vervangt, maar dat deze brondata eveneens volledig toegankelijk blijven voor omwonenden.

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie hoe de staatssecretaris, gelet op de beslisnota waarin wordt aangegeven dat de Kamerbrief nog geen beleidsmatige reactie bevat, de inhoudelijke reactie op dit derde advies vormgeeft in samenspraak met de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de provincie Noord-Holland, en op welke termijn de Kamer deze inhoudelijke reactie kan verwachten.

PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie merken op dat de Expertgroep in haar derde advies vooral heeft gekeken naar de monitoring van de emissies en immissies, hoe goede data van belang zijn voor het monitoren van de gezondheidsschadelijke effecten en van de beloofde afname, handhaving en naar transparantie als voorwaarde voor vertrouwen. Deelt de staatssecretaris de conclusies van de Expertgroep en is zij voornemens om de

aanbevelingen uit te voeren en, zo nodig, voorwaardelijk te maken voor verdere afspraken met Tata? Zo nee, kan de staatssecretaris aangeven welke aanbevelingen wel en welke niet worden overgenomen en omgezet in beleid en regels? En kan zij dit motiveren voor elk van de aanbevelingen:

- Monitoring van alle gezondheidsrelevante stoffen (inclusief ZZS);
- Monitoring op het terrein en fenceline monitoring om zo beter inzicht te krijgen in diffuse emissies;
- Sterke koppeling tussen metingen en modellen en ijken modellen aan metingen;
- UFP als te monitoren stof;
- Monitoren van (piek-)geluid, met name 's nachts en het herleiden tot bronnen en aandacht voor geurhinder.

De leden van de PRO-fractie wijzen de staatssecretaris ook op punt 5 van het advies dat gaat over het bewerkstelligen van vertrouwen en hoe het monitoren van de gezondheidsschadelijke uitstoot van Tata voorwaardelijk is aan het verstel van vertrouwen. Deze leden wijzen erop dat dit herstel van vertrouwen niet alleen een kwestie is tussen Tata en de omwonenden, maar ook het vertrouwen van de omwonenden in de overheid. Veel omwonenden voelen zich immers in de steek gelaten. Het signaal dat het de overheid nu menens is met de vermindering van overlast en gezondheidsschade en het handhaven van regels afspraken en mensenrechten, vraagt ook om een stevige en transparante inzet op het monitoren van emissies en daarmee afspraken. Deelt de staatssecretaris deze mening?

De leden van de PRO-fractie willen de staatssecretaris dan ook vragen om inhoudelijk te reageren op de brief van de advocaten van de omwonenden die zij 21 augustus jl. ontving. Deze leden zijn met name benieuwd hoe zij wil omgaan met de duidelijke aanwijzingen van de voorzieningenrechter over de voorwaarden en waarborgen waaraan mogelijke MWA met Tata moeten voldoen om niet strijdig te zijn met het EVRM en daarmee natuurlijk ook juridisch zeer kwetsbaar. Kan de staatssecretaris aangeven hoe zij dit wil omzetten? Kan zij bij de beantwoording van dit schriftelijke overleg een voor een reageren op de verschillende punten (p.2 en 3) die de brief van 21 augustus noemt en toelichten hoe de regering voornemens is hiermee om te gaan?

Ten slotte zijn de leden van de PRO-fractie nog benieuwd hoe de staatssecretaris in het algemeen kijkt naar de aanstaande strafrechtelijke vervolging van Tata en zijn bestuurders. En hoe wenselijk is het in het algemeen voor de Nederlandse Staat om zaken te doen met criminele organisaties? Kan de staatssecretaris hier voorbeelden van geven uit het heden of het verleden en vanaf welk punt zou een bedrijf dat structureel de wet overtreedt nog een partner van de overheid moeten zijn? Is hier een juridische of bestuurlijke richtlijn voor of een politieke of morele grens?

Vanaf welk punt is een overheid medeplichtig of nalatig?

Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat er afspraken dreigen te worden gemaakt met TSN, terwijl nog niet geheel duidelijk is wat de gevolgen voor de gezondheid zijn. Deze leden vragen of er gesproken kan worden over waardevolle MWA die als doelstelling hebben milieuverbetering en gezondheidswinst te realiseren, als deze worden afgesloten zonder daadwerkelijk te weten wat de milieubelasting van TSN nu is door gebrek aan betrouwbare data van TSN, door gebrek aan een nulmeting en als gevolg daarvan de huidige gezondheidsrisico's voor omwonenden onvoldoende in kaart worden gebracht. Deze leden vragen hoe de staatssecretaris wetenschappelijk onderbouwt dat de afgesproken gezondheidsmaatregelen gezamenlijk voldoende gezondheidswinst opleveren, terwijl een goede MER en GER nog niet beschikbaar zijn.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie lezen in het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond dat 'alleen de GER de relatie kan leggen tussen verandering in blootstelling, de cumulatieve belasting voor omwonenden en de daaruit voortvloeiende gezondheidsrisico's en gezondheidswinst'. Deze leden vragen of de staatssecretaris deelt dat de GER dus nodig is om de uitgangssituatie vast te kunnen stellen en daarom essentieel is om beschikbaar te hebben, voordat er afspraken vastgelegd worden.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie verzoeken de staatssecretaris om informatie hoe de inhoudelijke berekening is gemaakt om binnen het totale subsidieplafond van 2 miljard euro maximaal 600 miljoen te bestemmen voor gezondheid en leefomgeving, terwijl de MER en GER nog niet beschikbaar waren. Op welke wetenschappelijke kennis heeft het kabinet zich gebaseerd? Kan de staatssecretaris garanderen dat het plafond van 600 miljoen euro niet bepalend wordt voor wat als "voldoende gezondheidswinst" wordt beschouwd? Worden de gezondheidsdoelen onafhankelijk van dit beschikbare bedrag vastgesteld? Deze leden zijn benieuwd wie juridisch en financieel verantwoordelijk is wanneer meer maatregelen nodig blijken om de gezondheidsdoelen te behalen dan binnen de 600 miljoen kunnen worden bekostigd. Wordt Tata Steel dan verplicht de aanvullende kosten te dragen en wordt deze verplichting vastgelegd in de definitieve maatwerkafspraken?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zien dat de drie adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond met elkaar samenhangen. Het derde advies bouwt voort op de twee eerdere adviezen en op het commentaar van de Expertgroep op de JLoI. Deze leden constateren net als de Expertgroep dat eerdere aanbevelingen slechts gedeeltelijk in de JLoI zijn overgenomen. De Expertgroep adviseert aanvullende afspraken over toetsbare gezondheidsdoelen, monitoring en

tijdige bijsturing. De Tweede Kamer heeft het kabinet in 2024 met brede steun opgedragen de adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond als harde voorwaarde over te nemen in de onderhandelingen middels de motie-Thijssen c.s. (Kamerstuk 28089, nr. 307). Niet om deze adviezen slechts “mee te nemen”. Wordt deze Kameropdracht alsnog uitgevoerd en, zo ja, hoe wordt dat gegarandeerd?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie merken op dat het gaat om 2 miljard euro publiek geld, terwijl een volledige rapportage van de milieu- en gezondheidseffecten van de plannen van Tata Steel en een goedkeuring door de Commissie mer nog ontbreken. De Tweede Kamer heeft de regering middels de motie-Kostic c.s. (Kamerstuk 29826, nr. 283) met een grote meerderheid in april 2026 laten weten dat er op zijn minst een complete MER nodig is, opdat van een verantwoorde besteding van de steun – in lijn met de bescherming van de gezondheid – sprake kan zijn. Wat er nu op tafel ligt, sluit geenszins aan bij dit besluit van de Kamer. Volgens vergelijking van omwonenden lopen slechts 3 van de 21 voorgestelde uitstootplafonds in de pas bij het advies van de Expertgroep. Voor 18 plafonds geldt dat niet. Voor 18 stoffen of emissiebronnen wordt meer en soms vele malen meer uitstoot toegestaan dan de Expertgroep verantwoord en technisch haalbaar acht. Kan de staatssecretaris hierop uitgebreid reflecteren en uitleggen hoe het advies van de Expertgroep en de motie van de Kamer precies wordt doorgevoerd? Kan de staatssecretaris uitleggen waar omwonenden meetbare en afdwingbare gezondheidsdoelen kunnen vinden in de JloI/raamovereenkomst of andere documenten, en de bijbehorende stukken meesturen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn er niet voor dat er belastinggeld gaat naar het aantoonbaar onbetrouwbare bedrijf (meermaals op de vingers getikt door Reclame Code Commissie, en ook door de toezichthouder calculerend en opportunistisch genoemd) dat jarenlang heeft verzaakt te investeren in gezonde bedrijfsvoering (o.a. op basis van adviezen van PWC, WIJmond en meer dan 115 economen). Maar als het kabinet tegen beter weten in toch wil doorzetten, is de staatssecretaris ten minste bereid om alsnog alle adviezen van de Expertgroep te borgen in de MWA? Kan de staatssecretaris per aanbeveling uit het eerste, tweede en derde advies, én uit het commentaar op de JLoI, aangeven of deze volledig, gedeeltelijk of niet is overgenomen en toelichten waarom wel/niet? Zonder meetbare en afdwingbare gezondheidsdoelen en met zeer ruime uitstootplafonds is de omvang van de gezondheidswinst onzeker en het tempo een gebed zonder einde. Zolang Tata Steel binnen deze ruimere plafonds blijft, zijn namelijk de mogelijkheden om bij te sturen of handhavend op te treden zeer beperkt. Kan de staatssecretaris dit bevestigen? Zo nee, kan zij dan (wetenschappelijk) onderbouwen waarom het anders zit? Kan zij bevestigen dat vooraf duidelijk is welke gezondheidswinst wordt bereikt, binnen welke termijnen dit

gebeurt en hoe dit onafhankelijk wordt gemeten? Kan de staatssecretaris bevestigen dat eventuele afspraken concrete tussendoelen, openbare rapportage, zo veel mogelijk real time en transparante onafhankelijke metingen (conform aangenomen motie Teunissen c.s. (Kamerstuk 28089, nr. 302)), mogelijkheden tot tijdige bijsturing en afdwingbare gevolgen bevatten bij het niet behalen van resultaten (zonder maandenlange uitstel- en vertragingmogelijkheden voor Tata Steel). Kan de staatssecretaris bevestigen dat dan de adviezen van de Expertgroep (zoals uitstootplafonds, meer en anders meten, geluidreductie, een aanpassingsfonds) herkenbaar en controleerbaar zijn verwerkt in de afspraken?

II Reactie van de bewindspersoon